

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 18 grudnia 2025 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Własność intelektualna – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Dyrektywa 2001/29/WE – Artykuły 2–4 i 8 – Dyrektywa 2004/48/WE – Artykuły 1–3 – Dyrektywa 2006/115/WE – Dyrektywa 2006/116/WE – Artykuły 1, 2 i 9 – Artykuły 17 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Środki naprawcze – Prawo do skutecznego środka prawnego – Uregulowania krajowe uzależniające dopuszczalność powództwa o naruszenie wniesionego przez jednego ze współuprawnionych z tytułu prawa autorskiego do utworu filmowego od udziału w sprawie wszystkich współuprawnionych z tytułu tego prawa

W sprawie C-182/24

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez tribunal judiciaire de Paris (sąd powszechny pierwszej instancji w Paryżu, Francja) postanowieniem z dnia 8 lutego 2024 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 5 marca 2024 r., w postępowaniu:

RB, jako następca prawny Claude’a Chabrola,

AD, którego reprezentowała kuratorka, **NM**, jako następca prawny Claude’a Chabrola,

DR, jako następca prawny Claude’a Chabrola,

ZB, jako następca prawny Claude’a Chabrola,

VQ, jako następca prawny Claude’a Chabrola,

RZ, jako następca prawny Paula Gégauffa,

DQ, jako następca prawny Paula Gégauffa,

FI, jako następca prawny Paula Gégauffa,

LF, jako następca prawny Paula Gégauffa,

przeciwko

Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD),

Radio Days SARL,

* Język postępowania: francuski.

Brinter Company Ltd,

BS,

MW,

Artedis SA,

Panoceanic Films SA,

przy udziale:

Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM),

HU, jako następcy prawnego Pierre’a Jansena,

YG, jako następcy prawnego Ellery’ego Queenena,

VH, jako następcy prawnego Ellery’ego Queenena,

IA,

ID, jako następcy prawnego Jeana Patricka Manchette’a,

spadku po Danielu Boulangerze, jako następcy prawnego Daniela Boulangera,

HK, jako następcy prawnego Claude’a Brulégo,

QY, jako następcy prawnego Claude’a Brulégo,

WY, jako następcy prawnego Claude’a Brulégo,

KE, jako następcy prawnego Claude’a Brulégo,

NA, jako następcy prawnego Claude’a Brulégo,

IY, jako następcy prawnego Claude’a Brulégo,

spadku po Nicholasie Blake’u, jako następcy prawnego Nicholasa Blake’a,

spadku po Edwardzie Atiyahu, jako następcy prawnego Edwarda Atiyaha,

spadku po Ellerym Queenie, jako następcy prawnego Ellery’ego Queenena,

spadku po Richardzie Neelym, jako następcy prawnego Richarda Neely’ego,

spadku po Patricii Highsmith,

spadku po Charlotte Armstrong, jako następcy prawnego Charlotte Armstrong,

WI, jako następcy prawnego Claude’a Ranka,

QT, jako następcy prawnego Huberta Monteilheta,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: F. Biltgen, prezes izby, T. von Danwitz, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego pierwszej izby, I. Ziemele (sprawozdawczyni), A. Kumin i S. Gervasoni, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu RB, jako następcy prawnego Claude’a Chabrola – J. Aittouares, avocat,
- w imieniu AD, którego reprezentowała kuratorka, NM, jako następcy prawnego Claude’a Chabrola, DR, ZB i VQ, jako następców prawnych Claude’a Chabrola, RZ, DQ, FI i LF, jako następców prawnych Paula Gégauffa – L. Klein, avocat,
- w imieniu Radio Days SARL, Brinter Company Ltd, BS, MW, Artedis SA i Panoceanic Films SA – P. Spinosi, avocat,
- w imieniu rządu francuskiego – B. Fodda i E. Timmermans, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu austriackiego – A. Posch, J. Schmoll i G. Kunnert, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – C. Auvret i J. Samnadda, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 10 kwietnia 2025 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2–4 i 8 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10), art. 1–3 dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. 2004, L 157, s. 45), dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 2006, L 376, s. 28), art. 1, 2 i 9 dyrektywy 2006/116/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych (Dz.U. 2006, L 372, s. 12) oraz art. 17 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”).

- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między dziewięcioma osobami fizycznymi, działającymi w charakterze następców prawnych Claude’a Chabrola, reżysera zmarłego w 2010 r., i Paula Gégauffa, scenarzysty i autora dialogów, zmarłego w 1983 r., a Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD), Radio Days SARL, Brinter Company Ltd (zwaną dalej „spółką Brinter”), BS, MW, Artedis SA (zwaną dalej „spółką Artedis”) i Panoceanic Films SA (zwaną dalej „spółką Panoceanic Films”) w przedmiocie eksploatacji czternastu filmów zrealizowanych przez C. Chabrola, przy czym przy pięciu z nich P. Gégauff współpracował jako autor dialogów.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2001/29

- 3 Motyw 4 dyrektywy 2001/29 stanowi:

„Zharmonizowane ramy prawne w zakresie praw autorskich i pokrewnych, poprawiając pewność prawną, a zarazem zapewniając wysoki poziom ochrony własności intelektualnej, sprzyjają poważnym inwestycjom w twórcze i nowatorskie działania, a w szczególności w infrastrukturę sieci i prowadzą do wzrostu i większej konkurencyjności przemysłu europejskiego, i to zarówno w obszarze dostarczenia treści, jak i technologii informatycznych, a w bardziej ogólny sposób, w wielu obszarach przemysłu i kultury. Zapewni to ochronę istniejących i zachęci do tworzenia nowych miejsc pracy”.

- 4 Zgodnie z art. 2 tej dyrektywy, zatytułowanym „Prawo do zwielokrotniania utworu”:

„Państwa członkowskie przewidują wyłączone prawo do zezwalania lub zabrania bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiegokolwiek formie, w całości lub częściowo:

- a) dla autorów – w odniesieniu do ich utworów;
- b) dla artystów wykonawców – w odniesieniu do utrwań ich przedstawień;
- c) dla producentów fonogramów – w odniesieniu do ich fonogramów;
- d) dla producentów pierwszych utrwań filmów – w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;
- e) dla organizacji radiowych i telewizyjnych – w odniesieniu do utrwań ich programów, niezależnie od tego, czy te programy transmitowane są przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną”.

- 5 Artykuł 3 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do publicznego udostępniania utworów i prawo podawania do publicznej wiadomości innych przedmiotów objętych ochroną”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączone prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub

bezprowadową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

2. Państwa członkowskie powinny przewidzieć wyłączone prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek podawanie do publicznej wiadomości utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie:

- a) dla artystów wykonawców – w odniesieniu do utrwań ich przedstawień;
- b) dla producentów fonogramów – w odniesieniu do ich fonogramów;
- c) dla producentów pierwszych utrwań filmów – w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;
- d) dla organizacji radiowych i telewizyjnych – w odniesieniu do utrwań ich programów, niezależnie od tego, czy te programy transmitowane są przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną.

3. Czynności publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości określone w niniejszym artykule, nie powodują wyczerpania praw określonych w ust. 1 i 2”.

6 Artykuł 4 tej samej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do rozpowszechniania”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie powinny przewidzieć dla autorów wyłączone prawo do zezwalania lub zabrania jakiegokolwiek formy publicznego rozpowszechniania oryginału swoich utworów lub ich kopii w drodze sprzedaży lub w inny sposób.

2. Prawo do rozpowszechniania na obszarze Wspólnoty oryginału lub kopii danego utworu wyczerpuje się tylko w przypadku pierwszej sprzedaży danego przedmiotu lub innego przeniesienia własności na obszarze Wspólnoty przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem”.

7 Artykuł 8 dyrektywy 2001/29, zatytułowany „Sankcje i środki naprawcze”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie przewidują stosowne sankcje i środki naprawcze w przypadku naruszenia praw i obowiązków wymienionych w niniejszej dyrektywie i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich realizacji. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

2. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu zapewnienia, aby podmiot praw autorskich, którego interesy zostaną naruszone przez czynności dokonane na jego terytorium, mógł wytoczyć powództwo o odszkodowanie i/lub wnioskować o wydanie nakazu i w miarę potrzeby, domagać się przepadku naruszonych dóbr, jak również urządzeń, produktów lub części składowych określonych w art. 6 ust. 2.

3. Państwa członkowskie zapewnią, aby podmioty praw autorskich mogły wnioskować o wydanie nakazu przeciwko pośrednikom, których usługi są wykorzystywane przez stronę trzecią w celu naruszenia praw autorskich lub pokrewnych”.

Dyrektywa 2004/48

8 Motywy 10 i 13 dyrektywy 2004/48 stanowią:

„(10) Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie [ustawodawstw państw członkowskich dotyczących prawa materialnego w zakresie własności intelektualnej] w celu zapewnienia wysokiego, równoważnego i jednakowego poziomu bezpieczeństwa [praw własności intelektualnej] na rynku wewnętrznym.

[...]

(13) Niezbędne jest możliwie jak najszersze zdefiniowanie zakresu stosowania niniejszej dyrektywy, tak aby obejmowała wszystkie prawa własności intelektualnej objęte przepisami wspólnotowymi w tej dziedzinie i/lub prawem wewnętrznym danego państwa członkowskiego. Wymaganie to nie wpływa jednak na możliwość życzącej sobie tego części państw członkowskich rozszerzania do celów wewnętrznych przepisów niniejszej dyrektywy, włączając działania o charakterze nieuczciwej konkurencji, w tym produkcję kopii nielegalnych i działania podobne”.

9 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot”, przewiduje:

„Niniejsza dyrektywa dotyczy środków, procedur i środków naprawczych, niezbędnych do realizacji praw własności intelektualnej. Do celów niniejszej dyrektywy, określenie »prawa własności intelektualnej« obejmuje prawa własności przemysłowej”.

10 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Zakres”, stanowi:

„1. Bez uszczerbku dla środków przewidzianych lub środków, które mogą być przewidziane w prawie wspólnotowym lub krajowym w zakresie, w jakim te środki mogą dawać właścicielom praw większe korzyści, przewidziane niniejszą dyrektywą procedury i środki naprawcze stosuje się, zgodnie z art. 3, do wszelkich naruszeń praw własności intelektualnej określonych w prawie wspólnotowym i/lub prawie wewnętrznym zainteresowanego państwa członkowskiego.

2. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów szczególnych w sprawie stosowania praw oraz w sprawie wyjątków zawartych w prawodawstwie wspólnotowym dotyczącym praw autorskich i praw pokrewnych, w szczególności praw podanych w dyrektywie 91/250/EWG [z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (Dz.U. 1991, L 122, s. 42)], a zwłaszcza w jej art. 7, lub w dyrektywie [2001/29], a zwłaszcza w jej art. 2–6 i art. 8.

3. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na:

a) wspólnotowe przepisy regulujące prawo materialne w zakresie własności intelektualnej, dyrektywę 95/46/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. 1995, L 281, s. 31)], dyrektywę 1999/93/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 1999 r. w sprawie wspólnotowych ram w zakresie podpisu elektronicznego (Dz.U. 2000, L 13, s. 12)] lub dyrektywę 2000/31/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów

prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego, w ramach rynku wewnętrznego (Dz.U. 2000, L 178, s. 1)], a zwłaszcza art. 12–15 dyrektywy [2000/31];

- b) zobowiązania międzynarodowe państw członkowskich, w szczególności [P]orozumienie [w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej, stanowiące załącznik 1C do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO), podpisanego w Marrakeszu w dniu 15 kwietnia 1994 r. i zatwierdzonego decyzją Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotyczącą zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej, w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994) (Dz.U. 1994, L 336, s. 1)], włącznie ze zobowiązaniami odnoszącymi się do postępowania karnego i kar;
  - c) wszelkie przepisy krajowe w państwach członkowskich, odnoszące się do postępowania karnego lub kar za naruszanie praw własności intelektualnej”.
- 11 Zgodnie z art. 3 wspomnianej dyrektywy, zatytułowanym „Obowiązki ogólne”:
- „1. Państwa członkowskie zapewniają objęte niniejszą dyrektywą środki, procedury i środki naprawcze niezbędne do stosowania praw własności intelektualnej. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze są sprawiedliwe i słuszne oraz nie są nadmiernie skomplikowane czy kosztowne, ani też nie pociągają za sobą nierozsądnych ograniczeń czasowych czy nieuzasadnionych opóźnień.
2. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze są również skuteczne, proporcjonalne i odstraszające i stosowane w taki sposób, aby zapobiec tworzeniu ograniczeń handlu prowadzonego zgodnie z prawem i zapewnić zabezpieczenia przed ich nadużywaniem”.
- 12 Artykuł 4 dyrektywy 2004/48, zatytułowany „Osoby uprawnione do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków naprawczych”, stanowi:
- „Za osoby uprawnione do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków naprawczych określonych w niniejszym rozdziale państwa członkowskie uznają:
- a) właścicieli praw własności intelektualnej, zgodnie z przepisami odpowiedniego prawa;
  - b) wszystkie inne osoby uprawnione do stosowania tych praw, zwłaszcza licencjohioborców, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi;
  - c) organizacje zbiorowego zarządzania prawami własności intelektualnej i które są uznane za uprawnione do reprezentowania właścicieli praw własności intelektualnej, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi;
  - d) profesjonalne organizacje zrzeszające pełnomocników, uznane za posiadające prawo do reprezentowania właścicieli praw własności intelektualnej, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi”.

Dyrektywa 2006/115

- 13 Dyrektywa 2006/115 dotyczy prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej.

Dyrektywa 2006/116

- 14 Motyw 11 dyrektywy 2006/116 stanowi:

„Należy zapewnić wysoki poziom ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych ze względu na to, że są to prawa fundamentalne dla twórczości intelektualnej. Ochrona tych praw zapewnia utrzymanie i rozwój twórczości w interesie autorów, przemysłu związanego z kulturą, konsumentów oraz całego społeczeństwa”.

- 15 Zgodnie z art. 1 tej dyrektywy, zatytułowanym „Czas trwania praw autorskich”:

„1. Prawa autora utworu literackiego lub artystycznego w rozumieniu art. 2 Konwencji berneńskiej [o ochronie dzieł literackich i artystycznych, podpisanej w Bernie w dniu 9 września 1886 r. (Akt paryski z dnia 24 lipca 1971 r.), w brzmieniu uwzględniającym zmiany z dnia 28 lipca 1979 r.] podlegają ochronie w okresie życia autora i przez okres 70 lat licząc od dnia jego śmierci, niezależnie od daty zgodnego z prawem podania utworu do publicznej wiadomości.

2. W przypadku utworu współautorskiego, czas ochrony określony w ust. 1, liczy się od dnia śmierci ostatniego z autorów.

[...]

4. Jeżeli państwo członkowskie przewiduje szczególne przepisy dotyczące prawa autorskiego w odniesieniu do utworów zbiorowych lub wyznaczenia osoby prawnej jako posiadacza prawa, czas ochrony jest liczony zgodnie z przepisami ust. 3, z wyjątkiem sytuacji, gdy osoby fizyczne, które stworzyły utwór, są zidentyfikowane jako takie w odniesieniu do wersji, która została podana do publicznej wiadomości. Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla praw zidentyfikowanych autorów, których zidentyfikowane wkłady są włączone do takich utworów. Do tych wkładów stosuje się ust. 1 lub 2.

[...]”.

- 16 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Utwory filmowe lub audiowizualne”, stanowi:

„1. Główny reżyser utworu filmowego lub audiowizualnego uważany jest za jego autora lub jednego z autorów. Państwa członkowskie mogą swobodnie wskazywać innych współautorów.

2. Czas ochrony utworu filmowego lub audiowizualnego wygasa po 70 latach licząc od dnia śmierci ostatniej spośród niżej wymienionych osób, bez względu na to, czy zostały uznane za współautorów: głównego reżysera, autora scenariusza, autora dialogów i kompozytora muzyki skomponowanej specjalnie dla utworu filmowego lub audiowizualnego”.

- 17 Zgodnie z art. 9 tej samej dyrektywy, zatytułowanym „Autorskie prawa osobiste”:
„Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów państw członkowskich, które regulują autorskie prawa osobiste”.

Prawo francuskie

- 18 Artykuł L. 113-3 code de la propriété intellectuelle (kodeksu własności intelektualnej, zwanego dalej „CPI”) stanowi:

„Utwór współautorski stanowi współwłasność współautorów.

Współautorzy są zobowiązani do wykonywania swoich praw za wspólną zgodą.

W przypadku braku zgody rozstrzyga sąd cywilny.

W przypadku gdy udział każdego ze współautorów odpowiada różnym gatunkom, każdy z nich może, o ile nie uzgodniono inaczej, oddzielnie eksploatować swój osobisty wkład, bez jakiegokolwiek uszczerbku dla eksploatacji utworu wspólnego”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 19 W latach 1967–1974 C. Chabrol wyreżyserował 14 filmów (zwanymi dalej „przedmiotowymi filmami”). Paul Gégauff współpracował przy realizacji pięciu z nich jako autor dialogów, scenariusza lub adaptacji.
- 20 Materiały dotyczące przedmiotowych filmów należały do ich producenta, spółki SA Les Films La Boétie, która, będąc w stanie likwidacji, przeniosła je na mocy umowy z dnia 25 marca 1982 r. na spółkę prawa angielskiego Brinter.
- 21 Na mocy pełnomocnictwa do sprzedaży z dnia 1 stycznia 1990 r. spółka Brinter upoważniła spółkę Artedis, której MW był dyrektorem, do zawierania umów sprzedaży bezpośrednio z nabywcami i do otrzymywania zapłaty ceny w okresie 12 miesięcy, który to okres podlegał automatycznemu przedłużeniu.
- 22 Na podstawie umowy z dnia 8 czerwca 1990 r. C. Chabrol przeniósł na spółkę Brinter prawo do „dalszej eksploatacji” kilku ze swoich filmów przez okres 30 lat. BS pełnił funkcję dyrektora tej spółki.
- 23 Prawa do eksploatacji przysługujące P. Gégauffowi w odniesieniu do pięciu filmów, przy których realizacji współpracował, również zostały przeniesione przez jego czterech spadkobierców na spółkę Brinter na podstawie umowy z dnia 8 czerwca 1990 r.
- 24 Na mocy umowy z dnia 18 lutego 2012 r. spółka Brinter przeniosła prawo do eksploatacji tych pięciu filmów na spółkę Panoceanic Films.
- 25 W dniu 11 lipca 2019 r. pięciu spadkobierców C. Chabrola i czterech spadkobierców P. Gégauffa wytoczyło przeciwko Radio Days, spółce Brinter, BS, MW, spółce Artedis i spółce Panoceanic Films powództwo o naruszenie umowy i praw autorskich do przedmiotowych filmów.

Spadkobiercy ci, którzy są powodami w postępowaniu głównym, zarzucają pozwanym zasadniczo brak wykorzystania lub niewystarczające wykorzystanie tych filmów i domagają się wypłaty odszkodowania za szkodę poniesioną w wyniku niewykonania umowy.

- 26 W dniu 27 stycznia 2020 r. pozwani w postępowaniu głównym podnieśli na podstawie orzecznictwa dotyczącego art. L. 113-3 akapit drugi CPI zarzut niedopuszczalności oparty na braku wezwania do udziału w sprawie 19 współautorów tych filmów.
- 27 Pismami z dnia 5 maja i 12 czerwca 2020 r. mającymi na celu usunięcie braków formalnych ich powództw powodowie wezwali do udziału w sprawie w postępowaniu głównym siedem osób fizycznych, które uważali za „współautorów” lub „następców prawnych” współautorów wcześniej zmarłych, osiem „spadków” po współautorach, w odniesieniu do których nie byli oni w stanie zidentyfikować osób fizycznych będących spadkobiercami, oraz dwie organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, a mianowicie Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD) i Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM).
- 28 Postanowieniem z dnia 9 lutego 2023 r. tribunal judiciaire de Paris (sąd powszechny pierwszej instancji w Paryżu, Francja), który jest sądem odsyłającym w niniejszej sprawie, zasadniczo nakazał pozwanym w postępowaniu głównym przedstawić dane umożliwiające ustalenie współautorów przedmiotowych filmów lub ich następców prawnych.
- 29 Powodowie w postępowaniu głównym, ze względu na liczbę odnośnych filmów, czas ich realizacji, różnorodność uczestników procesu twórczego i śmierć niektórych ze współautorów, których spadkobiercy nie są znani lub nie zamieszkują we Francji, nawet dysponując tymi danymi, nie mogli zlokalizować i ustalić wszystkich współautorów przedmiotowych filmów i ich następców prawnych.
- 30 Sąd odsyłający wskazuje, że od dnia 27 stycznia 2020 r. spór w postępowaniu głównym jest sparaliżowany ze względu na brak możliwości ustalenia wielu kolejnych spadkobierców współautorów przedmiotowych filmów. Sąd ten podkreśla również, że powodowie w postępowaniu głównym podjęli wszelkie starania, aby ustalić tych współautorów lub ich następców prawnych, jednak nie można było przepisowo wezwać ich do udziału w sprawie, tak jak tego wymaga orzecznictwo krajowe dotyczące art. L. 113-3 CPI.
- 31 Sąd ten zwraca uwagę, po pierwsze, że dyrektywa 2001/29 wymaga mimo to z jednej strony, aby państwa członkowskie przewidziały stosowne sankcje i środki naprawcze, a z drugiej strony, aby sankcje te były skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.
- 32 Sąd odsyłający zaznacza, po drugie, że przewidziane w dyrektywie 2004/48 środki, procedury i środki naprawcze pozostają bez uszczerbku dla środków przewidzianych w prawie krajowym, jednak tylko „w zakresie, w jakim te środki mogą dawać właścicielom praw większe korzyści” i o ile te środki, procedury i środki naprawcze nie są „nadmiernie skomplikowane czy kosztowne” ani nie pociągają za sobą „nierozsądnych ograniczeń czasowych” czy „nieuzasadnionych opóźnień”.
- 33 W każdym razie sąd odsyłający wyjaśnia, że art. 1 dyrektywy 2006/116 chroni prawa autorskie przeniesione na następców prawnych przez 70 lat po śmierci autora i że w przypadku utworów współautorskich ochrona ta jest rozszerzona, ponieważ jej czas liczy się od dnia śmierci ostatniego pozostałego przy życiu współautora danego utworu. Dotyczy to w szczególności utworów filmowych lub audiowizualnych w rozumieniu art. 2 tej dyrektywy.

- 34 Ponadto sąd odsyłający zauważa, że Karta gwarantuje powodom w postępowaniu głównym prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem. Jego zdaniem, w sytuacji gdy powodowie w postępowaniu głównym nie mogą wezwać do udziału w sprawie wszystkich następców prawnych współautorów przedmiotowych filmów, są oni w istocie pozbawieni dostępu do sądu mogącego rozpoznać ich powództwo cywilne co do istoty.
- 35 W tym względzie sąd odsyłający podkreśla, że nie chodzi o podważenie praw nabytych, które są kwestionowane przez strony i wchodzi w zakres sporu co do istoty, lecz – na etapie oceny dopuszczalności – o samą możliwość dochodzenia tych praw na drodze sądowej. Jego zdaniem w niniejszej sprawie wykonywanie praw autorskich powodów w postępowaniu głównym wydaje się zależeć od ich zdolności do ustalenia wszystkich współuprawnionych z tytułu tych praw.
- 36 W tych okolicznościach tribunal judiciaire de Paris (sąd powszechny pierwszej instancji w Paryżu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. [2–4] i 8 dyrektywy [2001/29], art. 1–3 dyrektywy [2004/48] oraz art. 1, 2 i 9 dyrektywy [2006/116] w zakresie, w jakim gwarantują autorowi i współautorowi utworu filmowego lub audiowizualnego zarówno wyłączone prawo do zezwalania na zwielokrotnianie ich utworów i ich publiczne udostępnianie lub do zabrania tego zwielokrotniania i publicznego udostępniania, jak i czas ochrony wygasający po 70 latach, licząc od dnia śmierci ostatniej osoby spośród współautorów utworu, a równocześnie zobowiązują państwa członkowskie do zapewnienia skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji oraz stosownych środków naprawczych w przypadku naruszenia praw autorskich, jak również środków, procedur i środków naprawczych, które nie są nadmiernie skomplikowane czy kosztowne ani nie pociągają za sobą nierozsądnych ograniczeń czasowych czy nieuzasadnionych opóźnień, należy interpretować w ten sposób, że dopuszczalność wniesionego przez uprawniony podmiot powództwa o naruszenie prawa autorskiego do utworu współautorskiego wymaga wezwania do udziału w sprawie wszystkich współautorów?
- 2) Czy prawo podmiotu prawa autorskiego do skutecznego środka prawnego przed sądem i dostępu do sądu będące elementem prawa do rzetelnego procesu sądowego, zagwarantowane łącznie na mocy art. [2–4] i 8 dyrektywy [2001/29], art. 1–3 dyrektywy [2004/48] oraz art. 1, 2 i 9 dyrektywy [2006/116], dyrektywy [2006/115], jak również art. 17 i 47 Karty, należy interpretować w sposób, że dopuszczalność powództwa o naruszenie prawa autorskiego jest czy też nie jest uzależniona od wezwania do udziału w sprawie wszystkich współautorów utworu?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w zakresie, w jakim dotyczy on wykładni dyrektywy 2006/115

- 37 Należy przypomnieć, że przedstawione pytania dotyczą wyłącznie kwestii proceduralnej wynikającej z wykładni art. L. 113-3 CPI, który stanowi, że współautorzy utworu współautorskiego są zobowiązani do wykonywania swoich praw za wspólną zgodą. Zgodnie z orzecznictwem Cour de cassation (sądu kasacyjnego, Francja) z przepisu tego wynika, że współautor utworu współautorskiego, takiego jak filmy będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, który występuje przed sądem w celu obrony swoich praw

majątkowych, jest zobowiązany, pod rygorem niedopuszczalności swojego powództwa, wezwać do udziału w sprawie wszystkich współautorów danego utworu, ponieważ jego wkład nie może zostać oddzielony od wkładu tych innych współautorów. Sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy prawo Unii, na którego określone normy powołuje się on w tych pytaniach, w tym dyrektywa 2006/115, stoi na przeszkodzie takiemu wymogowi.

- 38 W myśl utrwalonego orzecznictwa Trybunału procedura ustanowiona w art. 267 TFUE jest instrumentem współpracy między Trybunałem i sądami krajowymi, dzięki któremu Trybunał dostarcza sądom krajowym elementów wykładni prawa Unii, które są im niezbędne dla rozstrzygnięcia przedstawionych im sporów (wyrok z dnia 27 kwietnia 2023 r., Castorama Polska i Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że konieczność dokonania użytecznej dla sądu krajowego wykładni prawa Unii wymaga, aby sąd ten określił okoliczności faktyczne i prawne, na tle których wyłoniły się przedstawione przezeń pytania, albo co najmniej wskazał stan faktyczny stanowiący podstawę tych pytań. Ponadto postanowienie odsyłające musi wskazywać dokładne powody, dla których sąd odsyłający ma wątpliwości co do wykładni prawa Unii i dla których uznał za konieczne przedstawienie pytań prejudycjalnych Trybunałowi (wyrok z dnia 27 kwietnia 2023 r., Castorama Polska i Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 40 W tym względzie, jak wynika z art. 94 lit. c) regulaminu postępowania przed Trybunałem, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien zawierać, pod rygorem niedopuszczalności, omówienie powodów, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni lub ważności określonych przepisów prawa Unii, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym.
- 41 Tymczasem w niniejszej sprawie wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie zawiera żadnej wskazówki dotyczącej ewentualnego znaczenia dyrektywy 2006/115 dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym ani nie precyzuje przepisów tej dyrektywy, które sąd odsyłający pragnie poddać wykładni.
- 42 Na tej podstawie należy stwierdzić, że w odniesieniu do dyrektywy 2006/115 postanowienie odsyłające nie spełnia wszystkich wymogów wymienionych w pkt 39 i 40 niniejszego wyroku.
- 43 Z powyższego wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w zakresie, w jakim dotyczy wykładni dyrektywy 2006/115, jest niedopuszczalny.

Co do istoty

- 44 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. Mając to na uwadze, Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania (wyrok z dnia 18 listopada 2021 r., A. S.A., C-212/20, EU:C:2021:934, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 45 W niniejszym wypadku z uzasadnienia postanowienia odsyłającego wynika, że pytania sądu odsyłającego dotyczą w istocie wpływu art. 8 dyrektywy 2001/29, art. 3 dyrektywy 2004/48 i art. 1 dyrektywy 2006/116 na dopuszczalność powództwa o naruszenie wniesionego przez część współuprawnionych z tytułu prawa autorskiego do utworu współautorskiego. Sąd odsyłający zauważa, że przewidziany w kodeksie własności intelektualnej wymóg, zgodnie z jego wykładnią dokonaną w orzecznictwie Cour de cassation (sądu kasacyjnego), w myśl którego takie powództwo jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zostaje wniesione przez wszystkich współuprawnionych, nie jest spełniony w niniejszej sprawie, ponieważ powodowie w postępowaniu głównym nie są w stanie wskazać następców prawnych niektórych współautorów w sposób umożliwiający wezwanie ich do udziału w sprawie.
- 46 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 8 dyrektywy 2001/29, art. 3 dyrektywy 2004/48 i art. 1 dyrektywy 2006/116 w związku z art. 17 i 47 Karty należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym uzależniającym dopuszczalność powództwa o naruszenie prawa autorskiego do utworu współautorskiego od udziału w sprawie wszystkich współuprawnionych z tytułu tego prawa.
- 47 W pierwszej kolejności art. 8 ust. 1 zdanie pierwsze dyrektywy 2001/29 stanowi, że państwa członkowskie przewidują stosowne sankcje i środki naprawcze w przypadku naruszenia praw i obowiązków wymienionych w tej dyrektywie i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich realizacji.
- 48 Przepis ten ogranicza się zatem do sformułowania wymogu dotyczącego ustanowienia w szczególności stosownych środków naprawczych w przypadku naruszeń praw i obowiązków przewidzianych w tej dyrektywie, jednak nie precyzuje sposobów wnoszenia powództw mających na celu zagwarantowanie ochrony prawa autorskiego w przypadku współuprawnienia z tytułu takiego prawa.
- 49 W drugiej kolejności, co się tyczy dyrektywy 2004/48, jej art. 3 ust. 1 stanowi, że państwa członkowskie mają zapewnić objęte tą dyrektywą środki, procedury i środki naprawcze niezbędne do stosowania praw własności intelektualnej. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze powinny być sprawiedliwe i słuszne oraz nie mogą być nadmiernie skomplikowane czy kosztowne, ani też nie mogą pociągać za sobą nierozsądnych ograniczeń czasowych czy nieuzasadnionych opóźnień. Ponadto w myśl art. 3 ust. 2 tej dyrektywy te środki, procedury i środki naprawcze mają być również skuteczne, proporcjonalne i odstraszające oraz stosowane w taki sposób, aby zapobiec tworzeniu ograniczeń handlu prowadzonego zgodnie z prawem i zapewnić zabezpieczenia przed ich nadużywaniem.
- 50 W tym względzie należy stwierdzić, że o ile wspomniany art. 3 wymaga ustanowienia w szczególności skutecznych procedur w celu zapewnienia egzekwowania praw własności intelektualnej, przy założeniu, że procedury te nie mogą być nadmiernie skomplikowane lub kosztowne, o tyle nie zawiera on jednak reguł mających zastosowanie w przypadku współuprawnienia z tytułu prawa autorskiego.
- 51 W trzeciej kolejności art. 1 ust. 2 dyrektywy 2006/116 reguluje czas ochrony prawa autorskiego, stanowiąc, że w przypadku gdy prawo to należy wspólnie do współautorów utworu, czas ochrony, o którym mowa w art. 1 ust. 1 tej dyrektywy, liczy się od dnia śmierci ostatniego pozostałego przy

życiu współautora. W konsekwencji nie odnosi się on do sposobów wnoszenia powództw mających na celu zagwarantowanie ochrony prawa autorskiego w przypadku współuprawnienia z tytułu takiego prawa.

- 52 Z powyższego wynika, że art. 8 dyrektywy 2001/29, art. 3 dyrektywy 2004/48 i art. 1 dyrektywy 2006/116 zobowiązują państwa członkowskie do ustanowienia procedur niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony praw własności intelektualnej, o których mowa w tych dyrektywach, w szczególności poprzez wprowadzenie zakazu procedur, które są nadmiernie skomplikowane czy kosztowne. Natomiast żaden z tych artykułów nie określa w samym swoim brzmieniu szczegółowych zasad tej ochrony w przypadku współuprawnienia z tytułu prawa autorskiego.
- 53 Zgodnie jednak z ustalonym orzecznictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część przepis ten stanowi (wyrok z dnia 27 kwietnia 2023 r., Castorama Polska i Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 54 Co się tyczy kontekstu, w jaki wpisują się art. 8 dyrektywy 2001/29, art. 3 dyrektywy 2004/48 i art. 1 dyrektywy 2006/116, należy zauważyć, że pozostałe artykuły tych dyrektyw również nie określają zasad korzystania z odnośnych środków naprawczych w przypadku współuprawnienia z tytułu prawa autorskiego.
- 55 W szczególności art. 4 dyrektywy 2004/48, dotyczący osób uprawnionych do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków naprawczych określonych w tej dyrektywie nie zawiera szczególnych reguł dotyczących powództw wnoszonych przez współuprawnionych z tytułu praw autorskich.
- 56 W odniesieniu do celów realizowanych przez te uregulowania należy zauważyć, że z motywu 4 dyrektywy 2001/29, z motywu 10 dyrektywy 2004/48 i z motywu 11 dyrektywy 2006/116 wynika, że te trzy dyrektywy służą w szczególności zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony własności intelektualnej, w tym praw autorskich.
- 57 Co się tyczy szczególnie dyrektywy 2004/48, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jej przepisy nie mają regulować wszystkich aspektów związanych z prawami własności intelektualnej, lecz odnoszą się jedynie do tych aspektów, które są nierozłącznie związane, po pierwsze, z egzekwowaniem tych praw, a po drugie, z ich naruszeniem, poprzez ustanowienie skutecznych środków prawnych służących zapobieganiu naruszeniom, ich zaniechaniu lub zadośćuczynieniu za każde naruszenie istniejącego prawa własności intelektualnej. W ten sposób prawodawca Unii zdecydował się na minimalną harmonizację w odniesieniu do poszanowania praw własności intelektualnej w ogólności (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 lipca 2020 r., Constantin Film Verleih, C-264/19, EU:C:2020:542, pkt 36; z dnia 11 stycznia 2024 r., Mylan, C-473/22, EU:C:2024:8, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 58 W konsekwencji należy stwierdzić, że z zastrzeżeniem obowiązku ustanowienia środków prawnych, które nie są nadmiernie skomplikowane czy kosztowne, to do państw członkowskich należy, zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej, określenie zasad proceduralnych dotyczących odnośnych środków prawnych, w tym w przypadkach współuprawnienia z tytułu praw własności intelektualnej.

- 59 W odniesieniu do tej ostatniej kwestii warto przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, iż w myśl tej zasady określenie zasad proceduralnych dotyczących środków prawnych mających na celu zapewnienie ochrony praw, które jednostki wywodzą z prawa Unii, należy do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego, pod warunkiem jednak, że nie są one mniej korzystne niż przepisy regulujące podobne sytuacje podlegające prawu wewnętrznemu (zasada równoważności) i że nie czynią one w praktyce niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym wykonywania uprawnień wynikających z prawa Unii (zasada skuteczności) [zob. podobnie wyroki: z dnia 16 grudnia 1976 r., Rewe-Zentralfinanz i Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, pkt 5; z dnia 17 listopada 2022 r., Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, pkt 65; a także z dnia 30 kwietnia 2024 r., M.N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, pkt 129].
- 60 Ponadto te zasady proceduralne powinny być w każdym przypadku zgodne z wymogami wynikającymi z Karty, a w szczególności z jej art. 17, dotyczącego prawa własności, a także z jej art. 47, ustanawiającego prawo do skutecznego środka prawnego.
- 61 W niniejszej sprawie z informacji przekazanych przez sąd odsyłający wynika, że na podstawie art. L. 113-3 CPI współautorzy utworów współautorskich są zobowiązani do wykonywania swoich praw za wspólną zgodą i że w razie braku zgody rozstrzyga sąd krajowy, do którego wniesiono sprawę. Jednakże wykładnia tego przepisu dokonana przez Cour de cassation (sąd kasacyjny) skutkuje niedopuszczalnością powództwa wytoczonego przez współautora, jeżeli w sprawie nie biorą udziału wszyscy pozostali współautorzy lub, w stosownym wypadku, ich następcy prawni, nawet wówczas, gdy wezwanie do udziału w sprawie okazuje się bardzo trudne, czy wręcz niemożliwe z uwagi na okoliczności niezależne od woli powoda.
- 62 W świetle wymogów przypomnianych w pkt 58–60 niniejszego wyroku należy zbadać, czy w tych okolicznościach rozpatrywana procedura nie jest nadmiernie skomplikowana lub kosztowna i czy nie koliduje ona z zasadami równoważności i skuteczności, a także z wymogami wynikającymi z art. 17 i 47 Karty.
- 63 Po pierwsze, z informacji przedstawionych przez sąd odsyłający wynika, że wymóg dotyczący udziału w sprawie wszystkich współautorów lub ich następców prawnych skutkuje uniemożliwieniem sądowego rozpoznania ich roszczeń z uwagi na trudności związane z ustaleniem, a w konsekwencji z wezwaniem do udziału w sprawie wszystkich następców prawnych współuprawnionych z tytułu odnośnych praw autorskich. Do tego sądu należy zbadać, czy w niniejszym wypadku wymóg ten nie powoduje, że rozpatrywana procedura jest nadmiernie skomplikowana i kosztowna.
- 64 Po drugie, chociaż akta sprawy, którymi dysponuje Trybunał, nie dają podstaw do przyjęcia, że doszło do naruszenia zasady równoważności, należy przypomnieć, iż w kontekście zasady równoważności prawo Unii nie skutkuje zobowiązaniem państw członkowskich do ustanowienia środków prawnych innych niż środki przewidziane w prawie krajowym, chyba że z systematyki danego krajowego porządku prawnego wynika, że nie istnieje żaden środek prawny pozwalający, choćby w trybie wpadkowym, zapewnić ochronę praw, które jednostki wywodzą z prawa Unii, albo gdy jedynym sposobem dostępu jednostki do sądu jest uprzednie naruszenie przez nią prawa (wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 65 Ponadto trzeba podkreślić, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału każdy przypadek, w którym powstaje pytanie, czy krajowy przepis proceduralny czyni niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym stosowanie prawa Unii, należy rozpatrywać z uwzględnieniem miejsca danego

przepisu w całości procedury, jej cech szczególnych i jej przebiegu przed różnymi sądami krajowymi (wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, pkt 68 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 66 Tymczasem w niniejszym wypadku, gdy ustalenie i wskazanie miejsca pobytu współautorów utworu współautorskiego napotyka na poważne i utrzymujące się trudności, uzależnienie dopuszczalności powództwa sądowego tych ze współautorów tego utworu, którzy zamierzają dochodzić swoich roszczeń, od udziału w sprawie wszystkich pozostałych współautorów, może nadmiernie utrudniać wykonywanie praw przyznanych współautorom przez prawo Unii.
- 67 Po trzecie, należy również zbadać, czy taka sytuacja może naruszać prawa ustanowione w art. 17 i 47 Karty, które dotyczą, odpowiednio, prawa własności i prawa do skutecznego środka prawnego.
- 68 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 17 ust. 1 Karty „[k]ażdy ma prawo do władania, używania, rozporządzania i przekazania w drodze spadku mienia nabytego zgodnie z prawem. Nikt nie może być pozbawiony swego mienia, chyba że w interesie publicznym, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w ustawie, za uczciwym odszkodowaniem wypłaconym we właściwym terminie. Korzystanie z mienia może podlegać regulacji ustawowej w zakresie, w jakim jest to konieczne ze względu na interes ogólny”. Ustęp 2 tego artykułu stanowi, że własność intelektualna podlega ochronie (wyrok z dnia 9 lutego 2012 r., Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, pkt 68).
- 69 W tym kontekście należy zauważyć, że jeżeli przedmiot można zakwalifikować jako „utwór” w rozumieniu dyrektywy 2001/29, to powinien on jako posiadający taki status korzystać z ochrony na podstawie prawa autorskiego zgodnie z tą dyrektywą, która co więcej, nie przewiduje żadnego warunku co do liczby współautorów takiego utworu.
- 70 Należy zatem stwierdzić, że w przypadku gdy kilku osobom przysługuje wspólnie własność intelektualna, taka jak prawo autorskie, obejmująca ten sam utwór, uznaje się, że wszystkie te osoby nabyły na podstawie prawa Unii prawo do użytkowania wspomnianej własności intelektualnej i podlegają tej samej ochronie.
- 71 W tych okolicznościach uznanie autorstwa utworu filmowego takiego jak ten w niniejszej sprawie stanowi wystarczającą przesłankę dla wykonywania prawa własności przy uwzględnieniu zasad przypomnianych w pkt 59 niniejszego wyroku.
- 72 Ponadto należy przypomnieć, że każdy, czyje prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, powinien móc skorzystać ze skutecznego środka prawnego, jak przewiduje art. 47 Karty. Z orzecznictwa Trybunału wynika bowiem, że na prawo do skutecznego środka prawnego można powołać się na samej podstawie art. 47 Karty i nie jest przy tym konieczne ustanowienie szczegółowych norm w przepisach prawa Unii lub prawa krajowego państw członkowskich, a przyznanie tego prawa w określonym przypadku zakłada, jak wynika z art. 47 akapit pierwszy Karty, że osoba, która powołuje się na nie, dochodzi praw i wolności zagwarantowanych prawem Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 73 Trybunał orzekł, że istota ustanowionego w art. 47 Karty prawa do skutecznego środka prawnego obejmuje między innymi to, że podmiot tego prawa ma dostęp do sądu, który jest właściwy do zapewnienia poszanowania praw, jakie gwarantuje temu podmiotowi prawo Unii, i do zbadania

w tym celu wszystkich kwestii prawnych i faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, który został do tego sądu wniesiony (wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 74 Prawdą jest, że ograniczenie takie jak to wynikające z postanowień art. L. 113-3 CPI chroni prawa nieobecnych współuprawnionych, gdyż umożliwia im uzyskanie informacji wystarczających do podjęcia decyzji o udziale w postępowaniu, co przyczynia się w szczególności do zagwarantowania poszanowania prawa własności tych współuprawnionych w rozumieniu art. 17 Karty i do urzeczywistnienia w ich wypadku celu przypomnianego w pkt 56 niniejszego wyroku.
- 75 Wydaje się jednak, że postanowienia tego przepisu powodują, iż – mimo wysiłków i staranności powodów w postępowaniu głównym mających na celu wezwanie do udziału w sprawie wszystkich współuprawnionych z tytułu prawa autorskiego – dochodzenie przez nich roszczeń przed sądem staje się niemożliwe. W takim przypadku wygląda na to, że obowiązek udziału w sprawie wszystkich współuprawnionych, pod rygorem niedopuszczalności danego powództwa, uniemożliwia tym powodom wykonywanie ich własnych praw. Rząd francuski przyznał w tym względzie, że obowiązek ten może stanowić w niektórych przypadkach nieracjonalny wymóg mogący uczynić niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym wykonywanie przez powodów w postępowaniu głównym praw przyznanych przez prawo Unii. Jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 65 opinii, prawo podmiotów współuprawnionych do obrony ich praw autorskich nie może podlegać wymogom proceduralnym, których spełnienie jest niemożliwe lub bardzo trudne, gdyż w praktyce byłoby to równoznaczne ze zniesieniem tego prawa i naruszałoby tym samym prawo podstawowe zagwarantowane w art. 47 Karty.
- 76 Z zastrzeżeniem dokonania weryfikacji przez sąd odsyłający wydaje się zatem, że wykładnia i stosowanie wymogów proceduralnych nałożonych na powodów w postępowaniu głównym może, w świetle szczególnych okoliczności sporu zawisłego przed tym sądem, czynić dostępną procedurę nadmiernie skomplikowaną i kosztowną, a także naruszać zarówno zasadę skuteczności, jak i art. 47 Karty.
- 77 Gdyby sąd odsyłający miał stwierdzić, że nie jest możliwe dokonanie wykładni prawa krajowego w sposób zgodny z prawem Unii, byłby on zobowiązany zapewnić, w ramach swoich kompetencji, ochronę prawną przysługującą jednostkom na podstawie wspomnianego art. 47 Karty i zagwarantować jego pełną skuteczność, w razie potrzeby poprzez odstąpienie od stosowania odnośnych przepisów krajowych (zob. analogicznie wyrok z dnia 25 listopada 2025 r., Wojewoda Mazowiecki, C-713/23, EU:C:2025:917, pkt 76 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 78 W świetle powyższych rozważań odpowiedź na przedstawione pytania winna brzmieć: art. 8 dyrektywy 2001/29, art. 3 dyrektywy 2004/48 i art. 1 dyrektywy 2006/116 w związku z art. 17 i 47 Karty należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym uzależniającym dopuszczalność powództwa o naruszenie prawa autorskiego do utworu współautorskiego od udziału w sprawie wszystkich współuprawnionych z tytułu tego prawa, pod warunkiem że wykładnia i stosowanie tych uregulowań nie czynią przewidzianej procedury nadmiernie skomplikowaną czy kosztowną, ponieważ taka procedura nie może uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać wytoczenia tego powództwa wyłącznie przez jednego lub kilku ze współuprawnionych. Sąd krajowy powinien w każdym wypadku zapewnić poszanowanie prawa do skutecznej ochrony sądowej ustanowionego w art. 47 Karty.

W przedmiocie kosztów

- 79 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 8 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, art. 3 dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej i art. 1 dyrektywy 2006/116/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych w związku z art. 17 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym uzależniającym dopuszczalność powództwa o naruszenie prawa autorskiego do utworu współautorskiego od udziału w sprawie wszystkich współuprawnionych z tytułu tego prawa, pod warunkiem że wykładnia i stosowanie tych uregulowań nie czynią przewidzianej procedury nadmiernie skomplikowaną czy kosztowną, ponieważ taka procedura nie może uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać wytoczenia tego powództwa wyłącznie przez jednego lub kilku ze współuprawnionych. Sąd krajowy powinien w każdym wypadku zapewnić poszanowanie prawa do skutecznej ochrony sądowej ustanowionego w art. 47 Karty.

Podpisy